

Svar på skriftligt spörsmål SSS 82/2024 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att förbättra driftsäkerheten i elnätet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 82/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Eerikki Viljanen /cent:

Hur ämnar regeringen säkerställa att elnätsbolagen fullgör sin skyldighet att tillhandahålla kontinuerliga tjänster, särskilt med tanke på deras monopolställning och elöverföringens kritiska betydelse för samhället,

finns det planer eller initiativ som uppmuntrar eller förpliktar bolagen att stärka elnätet för att förebygga motsvarande störningar i framtiden och förbättra den allmänna leveranssäkerheten och

hur ämnar regeringen behandla elbolagens ansvar och eventuella sanktioner i situationer där upprepade elavbrott beror på bristfälligt underhåll av elnätet?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Statsminister Jyrki Katainens regering lämnade våren 2013 en proposition som innehöll ett förslag till ny elmarknadslag (RP 20/2013 rd). I propositionen föreslogs det en omfattande ny helhet av bestämmelser med vilken syftet var att förbättra leveranssäkerheten i elnäten och särskilt i distributionsnäten samt att effektivisera elnätsinnehavarnas beredskap. Syftet med att sätta mål för leveranssäkerheten var att reagera på de ökande behoven av leveranssäkerhet i ett allt mer elberoende samhälle, förebygga att underhållet av eldistributionsnäten blir eftersatt och förbereda sig på ett ökat antal extrema väderfenomen till följd av klimatförändringen.

Den nya elmarknadslagen (588/2013) trädde i kraft den 1 september 2013. För att förhindra att kunderna drabbas av olägenheter på grund av elavbrott sattes det för distributionsnätsinnehavarna i lagen mål i syfte att förbättra elleveranssäkerheten. Dessa mål skapar en grund för distributionsnätsinnehavarna när det gäller planeringen och dimensioneringen av nätet. Också kraven i fråga om driftsäkerheten för stamnätet och högspänningsdistributionsnäten preciserades.

Enligt 51 § i elmarknadslagen ska ett distributionsnät planeras, byggas och upprätthållas så att fel i distributionsnätet som uppkommit till följd av storm eller snöbelastning inte orsakar avbrott i eldistributionen på över sex timmar för kunder inom detaljplaneområden eller avbrott på över 36

timmar för kunder på andra områden. När det gäller öar och små objekt som ligger avlägset kan man iaktta en leveranssäkerhet som grundar sig på de lokala förhållandena. Distributionsnätsinnehavaren ska inom sitt ansvarsområde uppfylla kraven senast vid utgången av 2028. Kraven ska uppfyllas stegvis så att de uppfylls för minst 50 procent av distributionsnätsinnehavarens kunder vid utgången av 2019 och för minst 75 procent av kunderna vid utgången av 2023. Delmålen inkluderar inte fritidsbostäder. I lagen infördes också en undantagsbestämmelse enligt vilken distributionsnätsinnehavare som blir tvungna att dra mer jordkablar än genomsnittligt kan ansöka om en förlängning av verkställighetstiden till utgången av 2036. I fråga om stamnätet och högspänningsdistributionsnätet ska kravet på trädsäkerhet för ledningsgator iakttas.

År 2021 föreskrevs att tiden för att uppfylla kraven på leveranssäkerhet inom eldistributionen förlängs för att jämnat ut trycket på att höja distributionstarifferna i distributionsnät där andelen kablar har varit lägre än genomsnittet. I bestämmelsen står det att om andelen jordkablar i det medelspänningsnät som hör till distributionsnätsinnehavarens ansvarsområde har varit högst 60 procent vid utgången av 2018, ska distributionsnätsinnehavaren inom sitt ansvarsområde uppfylla kraven på leveranssäkerhet senast vid utgången av 2036. Kraven ska därvid uppfyllas av minst 75 procent av alla som använder distributionsnätet, med undantag för fritidsbostäder, vid utgången av 2028.

Nätinnehavarna får själva besluta om de tekniska lösningar som elmarknadslagens krav på leveranssäkerhet förutsätter. Elmarknadslagen påför ingen skyldighet att använda enbart jordkablar för att nå upp till den målsatta nivån på leveranssäkerheten. Nätinnehavarna kan använda de mest kostnadseffektiva tekniska lösningarna för att uppfylla dimensioneringskriteriet. Enligt 52 § i elmarknadslagen förutsätts distributionsnätsinnehavarna göra upp en utvecklingsplan för distributionsnät, vars genomförande ska leda till att den fastställda nivån på leveranssäkerheten nås i varje distributionsnät. Utvecklingsplanen ska utarbetas minst vartannat år. Distributionsnätsinnehavaren ska höra relevanta nätanvändare och innehavare av stamnät och högspänningsdistributionsnät om utvecklingsplanen. Distributionsnätsinnehavaren ska publicera utvecklingsplanen tillsammans med resultaten av hörandet.

Energimyndigheten övervakar att elnätsinnehavarna iakttar skyldigheten att utveckla nätet. Myndigheten kan vid behov bestämma att distributionsnätsinnehavaren ska ändra sin utvecklingsplan för distributionsnätet, om planen innehåller brister. En nätinnehavare kan påföras en påföljdsavgift, om denne uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot eller underlåter att iaktta bestämmelser i elmarknadslagen om utvecklande av elnätet eller kvalitetskrav i fråga om nätets funktion.

Kraven på utveckling av distributionsnätet och dess leveranssäkerhet bereddes omsorgsfullt i samband med beredningen av elmarknadslagen 2013. År 2021 justerades dessutom verkställighetstiden för leveranssäkerhetskraven till vissa delar efter en lång offentlig diskussion och grund-

lig beredning. Regeringen anser att det till denna del inte finns behov av att precisera lagstiftningen. Eventuella försummelser av en distributionsnätinnehavare gällande utvecklingen av sitt nät kan redan åtgärdas effektivt med stöd av den nuvarande lagstiftningen.

Helsingfors 2.4.2024

Miljö- och klimatminister Kai Mykkänen